

Kirjastoseuran lausunto Turun vanhan kirjastoauton entisöimishankkeesta

Kannatamme Turun vanhan kirjastoauton entisöimistä ja tässä lausunnossa kerromme tarkemmin, miksi.

Kirjastoauto on vuosikymmenten kuluessa osoittautunut muuntautumiskykyiseksi ja erittäin suosituksi palveluksi. Kirjastoautot eivät ole vain harvaan asuttujen alueiden palvelu vaan tärkeitä myös kaupunkien lähiöissä. Tänä päivänä kirjastoautojen lainoista jopa 80 prosenttia on lastenkirjoja ja muuta lasten aineistoa.

Kirjastoseurassa pidämme tärkeänä, että Suomen kulttuurihistorian kannalta tärkeän kirjastoautopalvelun historiaa paitsi säilytetään, myös tehdään eläväksi tuleville sukupolville.

Ensimmäisen kirjastoauton historiallinen arvo

Turun "Vanha Ykkönen" on ensimmäinen kirjastoautoksi rakennettu auto Suomessa. Auto valmistui vuonna 1961 ja se oli käytössä kirjastoautona vuoteen 1975. Vanhan Ykkösen omistaa Turun kaupunginkirjasto ja auto on entisöinnin tarpeessa.

Vanha Ykkönen on tärkeä osa suomalaisen kirjaston historiaa. Turun kirjastoautosta, sen palveluista ja kokemuksista tuli esikuva Suomessa tehtävälle kirjastoautotyölle laajemmin.¹

Kun Turun kaupunki hankki autoa 1950-luvun lopulla, kukaan ei tiennyt, millainen kirjastoauton pitäisi olla. Idean äiti oli Turun kirjastonjohtajana vuosina 1959–60 toiminut Eila Seppälä. Seppälä kävi tutustumassa kirjastoautoihin Englannissa ja Ruotsissa.

Kirjastoautot olivat alusta alkaen merkittäviä yhteiskunnallisen tasa-arvon kannalta. Ne veivät kirjoja ja palvelua myös heille, jotka eivät päässeet asioimaan kirjastoon.

Kirjastoautot myös muuttivat kirjaston roolia portinvartijasta modernimpaan kirjallisuuden ja kulttuurin välittäjän rooliin. Kirjastoautojen rajatut tilat ja kirjastoautojen virkailijat vaikuttivat siihen, että autoihin otettiin mukaan asiakkaita kiinnostavaa kirjallisuutta laidasta laitaan, ei pelkästään kirjallisuuden kaanoniin kuuluvia teoksia.

Kirjastoauton entistämisen avulla kirjaston ja lukemisen historiaa tehdään näkyväksi. Turun kaupunginkirjastosta saamiemme tietojen mukaan entistettyä kirjastoautoa ei ole tarkoitus

¹ Lähde: Kyöstiö, Antero: Kirjastoautoiminnan historiaa: peräkärriystä monitoimiautoihin, teoksessa Suomen yleisten kirjastojen historia, BTJ Kustannus 2009.

jättää pölyttymään. Idea on, että Vanha Ykkönen on entistämisen jälkeen käytössä Turun kaupunginkirjaston tapahtumissa.

Vanha sympaattinen kirjastoauto kertoo lapsille historiasta, innostaa lukemaan ja välittää kokonaisvaltaisen historiaelämyksen.

Auton entisöiminen on kannatettavaa myös Turun kaupungin historian näkökulmasta. Turku on ollut edelläkävijä kirjastoautopalvelussa ja on sitä edelleen. Turussa aloitti vuonna 2020 täyssähköinen kirjastoauto, joka on ensimmäinen laatuaan koko maailmassa.

Auton entistämisen varainhankintaan keskittynyt yhdistys Vanha Ykkönen ry on kerännyt kirjastoauton valmistumisen aikaista aineistoa (kirjoja ja lehtiä) sekä esineistöä.

Turun kaupunginkirjasto on myös sitoutunut entistämisen jälkeen pitämään huolta autosta. Käsillä on siis erinomainen tilaisuus tuoda Suomen ensimmäinen kirjastoauto tämän päivän ihmisten elämään.

Suomen kirjastoseura ry:n puolesta Helsingissä 29.10.2021

Rauha Maarno

Toiminnanjohtaja

puh. 044 7481801, rauha.maarno@fla.fi

Suomen kirjastoseura (perustettu 1910) on kansalaisjärjestö, joka edistää kirjastojen asemaa. Rakkaudesta kulttuuriin ja sivistykseen.